

HJÆLP TIL SPISNING

Social- og sundhedshjælperuddannelsen / Bedre til fagsprog

8

HJÆLP TIL SPISNING LYT

Nogle borgere har behov for hjælp til at spise. Det kan være, fordi de har **tygge-** eller **synkebesvær**, er **svagtseende**, eller fordi de har svært ved at **indtage** nok mad. Det er din opgave at hjælpe borgeren på en **værdig** måde. Det vil bl.a. sige, at du altid **tager udgangspunkt** i borgerens **selvbestemmelse** og **ressurser**.

For de borgere, der har svært ved at tygge eller risikerer **fejlsynkning**, kan den rette **konsistens** gøre en stor forskel. Du kan skære maden i passende stykker eller blende/**mose** den, så borgeren ikke får maden **galt i halsen**. Det kan også være, at du skal skære **skorpen** af brødet, så det bliver nemmere at tygge. Giv altid borgeren god tid til at tygge maden, før næste **mundfuld**.

En svagtseende borger skal have ordentligt lys ved bordet, så han eller hun bedre kan se maden. Du kan også beskrive, hvor maden ligger på tallerkenen ved at **sammenligne** den med et ur. Fx kan du sige, at kødet ligger 'kl. 12', kartoflerne 'kl. 8' og grøntsagerne 'kl. 3'.

En borger, der ofte **levner** mad, kan hjælpes til at spise mere ved at lægge maden på en stor tallerken. På den måde kan det nemlig virke mere **overskueligt** at **spise op**. Nogle borgere er måske også **kræsn**, andre kan have **bivirkninger** af fx medicin, mens borgere med sygdomme som fx **KOL** nogle gange ikke har **kræfter** til at spise. Det er altid vigtigt at lytte og tilbyde mad, som borgerne godt kan lide.

SCAN KODEN
OG LYT

Sosu-faglige og før-faglige udtryk LYT

- **Tyggebesvær** betyder, at man har svært ved at tygge maden
- **Synkebesvær** betyder, at man har svært ved at synke maden – det vil sige at få maden fra munden ned i maven
- **Svagtseendet** betyder, at man ser dårligt
- **Fejlsynkning** betyder, at maden kommer ned i luftrøret i stedet for spiserøret
- **KOL** står for Kronisk Obstruktiv Lungesygdom – det vil sige en langvarig sygdom i lungerne. Symptomerne er bl.a. hoste og lungeinfektioner, og du kan få svært ved at trække vejret.
- **At indtage** betyder at spise eller drikke noget
- **Værdig** betyder respektfuld
- **At tage udgangspunkt i** betyder at begynde med noget bestemt, fordi det fx er et vigtigt grundlag for det, man gør
- **Selvbestemmelse** er det, at borgeren er fri til selv at vælge til eller fra
- **Ressurser** er borgerens evner til at gøre noget uden hjælp fra andre
- **Konsistens** er madens grad af fx blødhed eller fasthed. Konsistensen kan fx være blød, sprød eller flydende

- **At mose** betyder at presse og blande maden til en sammenhængende og blød konsistens
- **(At få) galt i halsen** betyder at få mad eller drikke ned i luftrøret
- **En skorpe** er den (hårde) kant på brødet
- **Mundfuld** er så meget mad eller drikke, som du putter i munden på én gang
- **At sammenligne** betyder at prøve at finde ligheder og forskelle mellem to ting
- **At levne** betyder at lade mad blive tilbage på tallerkenen, efter man er færdig med at spise
- **Overskueligt** betyder noget, som ikke er for svært at forstå, gøre eller få et overblik over
- **At spise op** betyder at spise alt, hvad der er på tallerkenen
- **Kræsen** betyder, at man kun kan lide nogle bestemte typer mad
- **En bivirkning** er, når medicin giver en ekstra, ikke ønsket virkning, fx hovedpine eller kvalme, ud over den virkning, som medicinen skal have
- **Kræfter** betyder energi eller fysisk styrke.

Hjælp til spisning - Hvad siger man? ◀) LYT

SOSU-elev: *Jeg har stillet tallerkenen foran dig nu. Der er kød, der ligger kl. 9. Så har du kartofler og brun sovs kl. 6. Der er også nogle dampede grøntsager kl. 2. Velbekomme!*

Svagtseende borger: *Tak, tak!*

SOSU-elev: *Jeg lægger lige servietten i skødet. Sådan! Vil du have vand?*

Svagtseende borger: *Ja, tak!*

SOSU-elev: *Godt! Glasset står lige ved kanten af tallerkenen.*

Sætninger om hjælp til spisning ◀) LYT

- Borgeren skal have mad med blød konsistens.
- Er du klar til en mundfuld mere?
- Prøv at synke igen.
- Dit glas med juice står til venstre, og din kaffekop står til højre.
- Vi skal altid blende hendes mad før servering.
- Borgeren er småtspisende, så vi skal ikke spare på smørret.
- Hvad har du lyst til at få til morgenmad i dag?

